

2020-03-19
Fi2019/01139/BB (delvis)
Fi2020/01192/BB

Finansdepartementet

Upphandlingsmyndigheten
Boverket

Uppdrag att främja minskad klimatpåverkan vid offentlig upphandling av bygg-, anläggnings- och fastighetsentreprenader

Regeringens beslut

Regeringen uppdrar åt Upphandlingsmyndigheten och Boverket att 2020–2021 utveckla och komplettera Upphandlingsmyndighetens hållbarhetskrav och annat stöd för att på ett kostnadseffektivt sätt främja en minskad klimatpåverkan under hela livscykeln inom bygg-, anläggnings- och fastighetsområdet vid offentlig upphandling. Krav och stöd ska kunna tillämpas av upphandlande aktörer senast den 1 november 2021.

Upphandlingsmyndigheten får under 2020 disponera 2 500 000 kronor för att utföra uppdraget. Kostnaderna ska belasta anslag 1:1 Bostadspolitisk utveckling inom utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik, anslagspost 1 Bostadspol. utv. - del till KamK.

Boverket får under 2020 disponera 2 500 000 kronor för att utföra uppdraget. Kostnaderna ska belasta anslag 1:4 Boverket inom utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik, anslagspost 3 Till nationellt arbete inom boende-samhällsplanerings- och byggområdet.

Medel till Upphandlingsmyndigheten respektive Boverket utbetalas engångsvis efter rekvisition ställd till Kammarkollegiet senast den 1 juni 2020. Redovisning av använda medel och återbetalning av ej utnyttjade medel ska ske till Kammarkollegiet, bankgiro 5052-5781, senast den 31 december 2020. Rekvisition och redovisning ska ske med hänvisning till detta beslut.

Uppdraget ska redovisas till regeringen (Finansdepartementet) senast den 31 december 2021. Redovisningen ska omfatta en beskrivning av hur myndigheterna löpande ska följa upp kravens och stödets tillämpning, t.ex. genom att ta fram lämpliga indikatorer, och hur effekterna av användningen kan utvärderas.

Bakgrund

Bygg- och fastighetssektorn står för omkring en femtedel av Sveriges utsläpp av växthusgaser (exklusive import). Det krävs en snabbare omställning i sektorn för att nå Sveriges klimatmål. Behovet av ökad kunskap om byggandets miljö- och klimatpåverkan inom sektorn bedöms vara stor och kunskap behövs för att sektorn ska få bättre förutsättningar att ställa om.

Offentliga aktörer och bolag kan spela en viktig roll och leda utvecklingen för att i ökad utsträckning beakta klimatpåverkan vid byggande och snabbare ställa om mot låga utsläpp inom bygg- och fastighetsbranschen. Staten, regionerna och kommunerna (exklusive offentligt ägda företag) betalade under 2018 sammantaget ut ca 124 miljarder kronor till över 14 000 leverantörer inom byggverksamhet och ca 62 miljarder kronor till över 16 000 leverantörer för fastighetstjänster. I den nationella upphandlingsstrategin framhölls att Sverige ska ligga i framkant och fortsatt vara ett föredöme när det gäller miljöanpassad offentlig upphandling (Fi2016/00833/OU). Vidare bör ett livscykelerspektiv beaktas i upphandlingens olika faser. I regeringens proposition En samlad politik för klimatet – klimatpolitisk handlingsplan konstateras att det finns en stor potential att genom offentlig upphandling bidra till att nå uppställda klimatmål (prop. 2019/20:65 s. 63). Offentliga aktörer kan genom medvetna inköp främja marknader för innovativa och mindre utsläppsintensiva produkter och tjänster och därmed bidra till mindre klimatpåverkan samt till att företag kan sänka sina kostnader för klimatsmarta tjänster och produkter, vilket ökar konkurrenskraften på marknaden. Ett hållbart byggande i en cirkulär ekonomi inkluderar även aspekter såsom giftfria materialval, återanvändning och en genomtänkt resurs- och avfallshantering.

Regeringen genomför långsiktiga satsningar för att minska klimatpåverkan från bygg- och fastighetssektorn. Åtgärder för att ställa minimikrav vid byggande utifrån ett livscykelerspektiv omfattas av en överenskommelse som träffats mellan regeringspartierna, Centerpartiet och Liberalerna.

Upphandlingsmyndigheten ska verka för ökade miljöhänsyn i offentlig upphandling och har i uppdrag att tillhandahålla förslag på miljökrav som upphandlande myndigheter och enheter kan använda i sina upphandlingar. Kraven tas fram, utvecklas och uppdateras i samverkan med berörda privata och offentliga aktörer. På bygg- och fastighetsområdet finns det förslag på krav som avser bl.a. bättre energiprestanda och minskad förekomst av miljö- och hälsofarliga ämnen i alla led. Myndigheten tillhandahåller även annat stöd som syftar till öka medvetenheten om hållbarhetshänsyn vid offentlig upphandling.

För att ytterligare bidra till att åtgärder som minskar miljö- och klimatpåverkan genomförs av upphandlande myndigheter och enheter i större utsträckning behöver myndighetens hållbarhetskrav och annat stöd kompletteras med ett livscykelperspektiv.

Närmare om uppdraget

Upphandlingsmyndigheten och Boverket bör därför ges i uppdrag att utveckla hållbarhetskrav och annat stöd för att vid offentlig upphandling möjliggöra en ökad användning av livscykelanalyser och kravställande på minskad miljö- och klimatpåverkan ur ett livscykelperspektiv vid byggande. Stöd ska bl.a. ges gällande metodval, referensvärden och uppföljning av krav. Myndigheterna ska verka för att syftet med kraven och annat stöd uppnås t.ex. genom informations- och kunskapsinsatser.

Upphandlingsmyndigheten och Boverket ska bjuda in Trafikverket att medverka i arbetet med uppdraget. Vidare ska myndigheterna ge Fortifikationsverket, Kammarkollegiet, Kemikalieinspektionen, Länsstyrelsen i Skåne län, Länsstyrelsen i Stockholms län, Länsstyrelsen i Västerbottens län, Naturvårdsverket, Statens energimyndighet, Statens fastighetsverk, Akademiska hus Aktiebolag, Specialfastigheter Sverige Aktiebolag, Sveriges Kommuner och Regioner (SKR), Sveriges allmännyttta och andra relevanta aktörer tillfälle att inkomma med synpunkter.

Trafikverket har erfarenhet av att ställa krav på minskad klimatpåverkan vid större anläggningsprojekt och hur offentlig upphandling kan skapa incitament för reduktionsåtgärder och innovativa lösningar. Dessa erfarenheter bör tas tillvara i uppdraget för att främja utveckling av innovativa och mindre utsläppsintensiva produkter och lösningar. Likaså bör myndigheterna beakta Upphandlingsmyndighetens pågående uppdrag om att

lämna förslag på åtgärder för att offentlig upphandling ytterligare ska kunna bidra till att nå klimatmål och för att de upphandlingsinsatser som ger störst klimatnytta för pengarna ska kunna prioriteras. Upphandlingsmyndigheten och Boverket bör även beakta relevanta standarder på området, regeringens befintliga satsningar inom området hållbart byggande och andra relevanta initiativ.

På regeringens vägnar

Per Bolund

Roger Eriksson

Kopia till

Statsrådsberedningen/SAM
Finansdepartementet/BA, ESA, OU, RSA och SPN
Miljödepartementet/KE och KL
Näringsdepartementet/BI och BSÄ
Infrastrukturdepartementet/EE och US
Fortifikationsverket
Kammarkollegiet
Kemikalieinspektionen
Länsstyrelsen i Skåne län
Länsstyrelsen i Stockholms län
Länsstyrelsen i Västerbottens län
Naturvårdsverket
Statens energimyndighet
Statens fastighetsverk
Trafikverket
Akademiska hus Aktiebolag
Specialfastigheter Sverige Aktiebolag
Sveriges allmännytt
Sveriges Kommuner och Regioner